

teir og teirra familjur eisini fáa brúk fyri, at tað eru nøkur vinnulivstól efur, sum kunnu gjalda tey sjúkrahús, skúlar og aðrar stovnar, sum teir sum borgarar hava brúk fyri í tí dagliga degnum. Og steðgar man ikki hesum blóðhundunum, verða tað bert krákur og sakførarar, sum fara at liva eftir á hasum klettunum. Orsøkin til at eg havi mist alla respekt fyri tí føroysku sakførarastættini er tann lutur teir hava havt innan ta føroyska vinnulivskervið sum sonevndir »ráðgevarar«. Men ikki ber til at koma teimum til lívs og at avdúka og døma teir, tí teir hava fyrri langt síðani sum ein onnur italiensk mafia undirgravað tað føroyska rættarsamfelagið, so at tað nú verður nevnt: færøske tilstande.

Rívið lögtingið

Men yvir øllum ræður Løgtingið. Ella hvat? Er tað ikki bara eitt forræðingsministerium í dag? Og hvi skulu vit so hava tað? Eg meini at handan manningin, øll sum hon er, hevur so mikið skitnar hendur, at hon eigur at koyrast frá øll sum hon er. Og rívið handan bygningin, so vit kunnu fáa ein nýggjan á øðrum staði. Reisið so ein minnisvarða yvir teir á Tinghúsvøllinum, til minnis um teir, sum fæddu tað føroyska samfelagið á húsangang. Tað vil geva teimum tann rætta og rættvísa sessin í føroyskari søguskrijving framyvir. Og tann nýggja manningin, sum tekur sess í einum nýggjum lögtingi, skal ikki hava lóvi at seta meira enn átta ár. Man kann verða

heilt vissur í, at tað fólk- id, sum er valt inn á ting og aðrar almennar stovnar, ikki stur har fyrri fólk- sins besta, men bert fyrri egnan vinning skuld. Koyrið hasar gomlu menninar frá og setið ungt fólk istaðin. Og helst so nógvar kvinnur sum gjørligt. Tær hava altíð dugað nógv betri at hildið hús og farið um pening, enn hesir, gomlu, troyttu menninir.

Og so er tað bankarnir

Eg skal endi hesa grein mína við at lýsa frið yvir tað ódugnaliga og óprofessionella bankakervið. Í hesum døgum kanst tú nú lesa í føroyskum og donskum avísom (og hoyra í útvarpi), at eisini stjórnir í teimum føroysku bankunum nú eru ákerdir fyri svik. Nú fáa vit so at siggja hvussu leikur fer. Men sjálvur havi eg eisini havt sera ringar royndir av føroyskum bankum. Fossbankin kostaði mær yvir hálva millión krónur í -89, men tað er ein heilt onnur søga, sum eg ikki skal koma nærri inn á her. Tað gloymi eg ongantíð. Og eg skal ikki fella eitt tár, um hesin bankin eisini fer á reyvína. Friður veri við minni hansara. Og latið vera við at skuldarbinda tað føroyska samfelagið meira við at læna meira pening til bankarnar. Teir kunnu ikki bjargast álkavæl. Lat teir fara á reyvína, so vit kunnu fáa aðrar upp at standa. Lat tað fella, sum ikki kann bera seg. Alt annað er sjúkurlitikkur.

Bjarki Højgaard

Fólkaháskúla- studning til Finnlands?

Norrøna Felagið í Finnlandi, har eisini tað finska/føroyska vinafelagið Tjaldur heldur til, bjóðar einum føroyskum ungfolki, sum fer eitt ár á ein finskan fólkaháskúla, studning. Studningurin er uppá 4000 finskar markar, ella góðar 4000 danskar krónur.

Tey, ið ætla sær at søkja á fólkaháskúla í Finnlandi, kunnu venda sær til Norðurlandahúsið í Føroyum, sum hevur fingið skráir yvir bæði finskar og finlands- svenskar fólkaháskúlar.

Freistin at søkja er úti 5. september.

Amnesty International

Skrivstovan í Vágsbotni er opin mánadag, týsdag og mikudag kl. 10–16. Tlf. 15816.

Jákup Danielsen, form. í Starvsmannafelagnum:

Skrivið út nýval

-Eg siggi fyrri mær politikararnar sum eina mús í einum akvarium. Ein bardagi um at sleppa burtur úr gjørdum gerðum, men til síðst er maktarloysið so stórt, at ikki slepst viðari. Tí er mín síðsta og inniliga áheitan: skriva út nýval skrivur Jákup Danielsen, formaður í Starvsmannafelagnum

Um Olavsøkutiðna koma tvær bókur ella hefti út. Felags fyrri hesi hefti var at tey vóru innbundin í grønt. Talan er um songbókina ta grønu og lögmanstrøðuna.

Og her er sanniliga munur á sang. Í tí grønu songbókini syngja vit um alsk til føðilandið og kærleikamill- um menniskju, meðan í hini grønu lögmanstrøðini syngja tey (har syngi eg ikki við) um hvussu vit avreiða landið og inniliga heita á fólk um at flyta av landinum.

Lögmanstrøðan er sum vanligt ein gjøgnumgongd av tí, sum er hent seinasta árið. Sigast má, at hann fer ógvuliga lætt um, og í stúkk- orðum greiðir frá teimum ymsku tættunum. Eingin sum helst grundgeving er um hvi landsstýrið hevur gjørt so ella so, men heldur hevur valt at seta spumartekin um hetta ella hatta var tað rætta at gera.

Løgmaður sigur, at um vit vóru før fyrri at siggja fram í tíðina, so høvdu vit øst.

Harnæst sigur løgmaður, at tey vóru greið yvir, at trupult fór at verða at rinda aftur okkara uttanlands- skuld og at tað fór at tyngja um hjá tí almenna og einstaklinginum.

Viðari sigur løgmaður, at eingin hevði hugsað um at alt hetta fór at henda at arbeiðsloysi skuldi fara upp um 20% og fólkatalið fór at minka.

Og støðuna hjá bankunum kendu vit ikki, sigur lög- maður.

Síðani kemur í stikkorð- um hvussu nógvar milliónir landsstýrið hevur sprænt inn í bankarnar og at tað er gjørt uppá rokning hjá skattaborgaranum í Føroy- um.

Vit borgarar sakna eina grundgeving um hvi farið varð undir at spræna milli- ónávís av krónum í banka- kervið og um hvi hevur man

ikki gjørt eina kanning av hvat hevði hent um bankin bleiv stongdur.

Á sjónvarpsskermum í síðstu viku trína pest og koleramenninir, báðir fyrr- verandi lögmen. Annar heldur, at tað má liggja ein samansvørging aftan fyri og hin viðgongur, at avgerðin um at bjarga bankanum varð gjørd í skundi og undir trýsti av bankaeftirlitinum og donsku stjórnini.

Møguliga kann berast yvir við, at skotbráðið var stutt til at taka eina avgerð. Finn- bogi sigur, at landsstýrið visti av støðuni hjá bankan- um 2. oktober, men Sund- stein avsanar. Helst hevur Finnogi Ísakson rætt, tí sum kunnugt var banka- leiðslan boðsend á fund í figgjarfurlitinum friggja- morgunin 2. oktober, har teir finga at vita tað, teir sum ábyrgdarhavandi áttu at vita frammanundan.

Tá man nú hevði sagt A, tá áttu ábyrgdarhavandi politikarar og bankafólk at sett seg niður og mett um støðuna hjá bankanum og ikki minst áttu okkara poli- tikarar at gjørt sína meting av um borgararnir í hesum landi kunnu bera stórri byrði.

Onkran man tað angrað, at figgjaráráðharrin dugir ABC'it. Nú er bara væntandi, at hann heldur fram og tá hann kemur til A so kavur hann.

Í Føroyum hevur eingin ábyrgd av nokrum. Banka- leiðslur skylda uppá støð- una í samfelagnum. Poli- tikarar skylda uppá bank- arnar og vit borgarar og kundar skylda bæði uppá bankaleiðslurnar og poli- tikararnar. Í grundini eru tað vit, sum kunnu rudda út, um vit finga møguleika til tess og møguleikan fáa vit bara tá politikarar halda tað vera ráðiligt ella tá val- skeiðið hjá teimum er úti. Í bankanevndunum hava vit

heldur einki at siga, sjálvt um tað eru vit sum gjalda.

Í Danmark verða veljara- kanningar gjørdar fyrri at vita, um hvønn stuðul flokkarnir hava frá sínum velj- arum og hoyrði nú um dagarnar at andstöðupolitikarar krevja stjórnina um at útskriva nýval. Í Føroyum gera vit ikki loypandi velj- arakanningar, kanska tí, eingin ynskir at siggja upp á prent hvat tað er føroying- urin ynskir.

Føroyingurin ynskir sjálvandi, at val verður útskrivað við tí treyt, at eingin, sigur og skrivur eingin, av teimum verandi verður settur upp aftur á veljara- listan. So spyrja fólk, hvønn skulu vit so velja, svarið er einfalt, veljið fólk við sunn- ari fornuft og helst ikki við ov nógvum lærðomi til at stýra landinum. Verri kann tað ikki bliva. Verandi poli- tikarar koyra í tómgongd, eingin megir eftur og neyð- ugt er og verður við nýggi- um kreftum. Tá kunnu vit vónandi siggja tann glotta, sum lögmaður sigur seg siggja, men sum hon ikki kann útdjúpa.

Skilji væl donsku stjórn- ina at hon mátti seta treytir við donsku lánveitingini, men at vit fóru at søkka so djúpt sum at seta okkara á- byrgd og okkara avgerðar- rætt í pant, tað hevði eg ikki roknað við.

Løgmaður tosar um nýggja stýrisskipan fyri Føroyar. Hvat skulu vit við nýggjari stýrisskipan? Vit hava heimastýrisskipanina, er hon ikki góð nokk. At reglurnar um hvør hevur á- byrgd av tiknum avgerðum ikki eru greiðar nokk, tað hava politikararnir sjálvir skyldina av og er tað óneyð- ugt at tosa um nýggja stýris- skipan ella sjálfstýrisslóg, sum onkur kallar tað.

Høvdu politikararnir vilja og verulig ynski at seta í

verk ábyrgdarreglur fyri lögtingsmenn og og lands- stýrismenn, so kundi man gjørt tað í eini handa- vending, men sannleikin er tann, at viljin er ikki til stað- ar.

Álvaratos, vita politi- kararnir ikki hvørji lóggevu teir stýra eftir? Eg má spyrja, tí lögmaður í lög- mansrøðuni undir evninum stýrisskipan sigur, at lands- stýrið vil hava, at uppskotið um nýggja stýrisskipan fær eina politiska viðgerð á lög- tingi, so at eitt samt lög- ting kann taka undir við tí lóg- gávu, sum samfelag okkara skal verða stýrt eftir.

Hatta vóru orðni og vit borgarar sita eftir sum stór spumartekin.

Til síðst vil eg taka aftur í aftur brotið, sum fær heitið framtíðarútlit.

Betur var, um lögmaður lat vera við at skriva nakað um hetta.

Fyrst ein rúgva av spum- arteknem. Hvat er tað fyrri glottar, lögmaður sær fyrri sær? Í lótni sær tað fyrri sær út sum um eingir glott- ar eru hvørki so ella so. Síðani lögmanstrøðuna hava bankarnir enn einaferð mist allan »okkara« pening og neyðugt var aftur at fara til tann gávumilda føroyingin og danskaran at biðja um hjálpi.

Ei undur í, at sólin ikki hevur víst seg í summur. Er tað nakar glotti í tí milliard- ini vit hava lænt uppá re- kordit. Vit hoyra bara um at hundrættals fólk skulu sigast úr starvi og lögmaður spyr hvussu vit kunnu steðga fólkaflyttingini og fáar reglur aftan á beinleiðis biður fólk fara av landinum at søkja sær arbeiði.

Og til síðst liggur hon á knæ fyrri andstöðuni og bjóðar til samstarv. Er tað ikki ein sjálvfylgja at politi- sk vald fólk samstarva? Eg spyrji bara.

Eg siggi fyrri mær politi- karar sum eina mús í einum akvarium. Ein bardagi um at sleppa burtur úr gjørdum erðum, men til síðst er maktarloysið so stórt, at ikki slepst viðari. Tí mín síðsta og inniliga áheitan: skriva út nýval!

Jákup Danielsen